

Gratia, qua infirmæ voluntati subvenitur, eam indeclinabiliter & insuperabiliter agit.

firmitate sua voluntas ipsa succumberet, & ideo perseverare non possent, quia deficientes infirmitate nec vellent, aut non ita vellent infirmitate voluntatis ut possent. Subventum est igitur infirmitati voluntatis humanæ, ut divina gratia indeclinabiliter & insuperabiliter ageretur; & ideo, quamvis infirma, non tamen deficeret, neque adversitate aliqua vinceretur. Ita factum est, ut voluntas hominis invalida & imbecilla in bono adhuc parvo perseveraret per virtutem Dei: cum voluntas primi hominis fortis & sana in bono ampliore non perseveraverit, habens virtutem liberi arbitrii; quamvis non defuturo adjutorio Dei sine quo non posset perseverare si vellet, non tamen tali quo in illo Deus operaretur ut vellet. Fortissimo quippe dimisit atque permisit facere quod vellet: infirmis servavit, ut ipso donante invictissimè quod bonum est vellent, & hoc deserere invictissimè nollent. Dicente ergo Christo: *Rogavi pro te ne deficiat fides tua*; intelligamus ei dictum ^a, qui ædificatur super petram. Atque ita homo Dei non solum quia misericordiam consecutus est ut fidelis esset, verum etiam quia fides ipsa non deficit, *qui gloriatur, in Domino gloriatur.*

CAPUT XIII. Prædestinatorum certus & definitus est numerus. Ps. 39. 6.

39. HÆC de his loquor, qui prædestinati sunt in regnum Dei, quorum ita certus est numerus, ut nec addatur eis quisquam, nec minuatur ex eis: non de his, qui, cum annuntiasset & locutus esset, multiplicati sunt super numerum. Ipsi enim vocati dici possunt, non autem electi, quia non secundum propositum vocati. Certum verò esse numerum

^a Plures MSS. *quæ ædificatur*. In proximè sequente versu abest, *homo Dei*, à plerisque MSS.

rum electorum, neque augendum neque minuendum, quamvis & Joannes baptista significet, ubi dicit: *Facite ergo fructum dignum penitentiae*; & nolite dicere apud vosmetipsos: *Patrem habemus Abraham*; potens est enim Deus de lapidibus istis suscitare filios Abraham; ut ostendat sic istos esse amputandos si non fecerint fructum, ut non desit numerus qui promissus est Abraham: tamen apertius in Apocalypsi dicitur: *Tene quod habes, ne alius accipiat coronam tuam*. Si enim alius non est accepturus nisi iste perdidit, certus est numerus.

40. Quod autem etiam perseveraturis sanctis sic ista dicuntur, quasi eos perseveraturos habeatur incertum; non aliter hæc audire debent, quibus expedit non altum sapere, sed timere. Quis enim ex multitudine fidelium, quamdiu in hac mortalitate vivitur, in numero prædestinatorum se esse præsumat? Quia id occultari opus est in hoc loco, ubi sic cavenda est elatio, ut etiam per satanæ Angelum, ne extolleretur, tantus colaphizaretur Apostolus. Hinc Apostolis dicebatur: *Si manseritis in me*; dicente illo, qui eos utique sciebat esse mansuros. Et per Prophetam: *Si volueritis & audieritis me*; cum sciret ipse in quibus operaretur & velle. Et similia multa dicuntur ^a. Nam propter hujus utilitatem secreti, ne fortè quis extollatur, sed omnes etiam qui bene currunt timeant, dum occultum est qui perveniant: propter hujus ergo utilitatem secreti credendum est quosdam de filiis perditionis, non accepto dono perseverandi usque in finem, in fide quæ per

Matt. 3. 8.

Apos. 3. 11.

Nemo de salute & prædestinatione sua certus & securus. Rcm. 11. 20.

2. Cor. 12. 7.

Joan. 15. 7.

Isaie 1. 19.

Phil. 2. 13.

Propter periculum Deus perseveraturis etiam non per-

Y 2

di-

^a Am. & Er. omittunt, *Nam*. Habent nostri MSS.

perseveraturos admiscet.

dilectionem operatur incipere vivere, & aliquamdiu fideliter ac justè vivere, & postea cadere, neque de hac vita priùsquàm hoc eis contingat auferri. Quorum si nemini contigisset, tandiu haberent homines istum saluberrimum timorem, quo vitium elationis opprimitur, donec ad Christi gratiam qua piè vivitur pervenirent, deinceps jam securi numquam se ab illo esse casuros. Quæ præsumptio in isto tentationum loco non expedit, ubi tanta est infirmitas, ut superbiam possit generare securitas. Denique etiam hoc erit, sed tunc ^a, quod jam est in Angelis, etiam in hominibus erit, quando ulla superbia esse non poterit. Numerus ergo sanctorum per Dei gratiam Dei regno prædestinatus, donata sibi etiam usque in finem perseverantia, illuc integer perducetur, & illic integerrimus jam sine fine beatissimus servabitur, adhærente sibi misericordia Salvatoris sui, sive cum convertuntur, sive cum præliantur, sive cum cononantur.

Etiam in judicio necessaria nobis erit misericordia Dei.

Psal. 102.

4.

Fac. 2. 13.

2. Mach. 7.

29.

Prov. 20.

sec. LXX.

41. Nam & tunc esse illis Dei misericordiam necessariam sancta Scriptura testatur, ubi sanctus de Domino Deo suo dicit animæ suæ: *Qui coronat te in miseratione & misericordia.* Dicit etiam Jacobus Apostolus: *Judicium sine misericordia illi qui non fecit misericordiam;* ubi ostendit etiam in illo judicio, in quo justii coronantur, injustique damnantur, alios cum misericordia, alios sine misericordia judicandos. Propter quod etiam mater Machabæorum filio suo dicit: *Ut in illa miseratione cum fratribus te recipiam.* *Cum enim rex justus, sicut scriptum est,*

se-

^a Nonnulli MSS. sed tunc quando quod jam est.

sederit in throno, non adversabitur ante eum omne malum. Quis gloriabitur castum se habere cor, aut quis gloriabitur mundum se esse à peccato? Ac per hoc etiam ibi Dei misericordia necessaria est, qua fit beatus, cui non imputavit Dominus peccatum. Sed tunc pro bonorum operum meritis justo judicio etiam ipsa misericordia tribuetur. Cum enim dicitur: *Judicium sine misericordia illi qui non fecit misericordiam;* manifestatur in his in quibus inveniuntur bona opera misericordiæ, judicium cum misericordia fieri; ac per hoc etiam ipsam misericordiam meritum bonorum operum reddi. Non sic est nunc, quando non solum nullis bonis, sed etiam multis malis operibus præcedentibus, misericordia ejus prævenit hominem, ut liberetur à malis, & quæ fecit, & quæ facturus fuerat nisi Dei gratia ^b regeretur, & quæ passurus fuerat in æternum nisi erueretur à potestate tenebrarum, & transferretur in regnum Filii caritatis Dei. Verumtamen quia & ipsa vita æterna, quam certum est bonis operibus debitam reddi, à tanto Apostolo gratia Dei dicitur, cum gratia non operibus reddatur, sed gratis detur; sine ulla dubitatione confitendum est, ideo gratiam vitam æternam vocari, quia his meritum redditur, quæ gratia contulit homini. Rectè quippe ipsa inteligitur quæ ^c in Evangelio legitur: *Gratia pro gratia;* id est, pro his meritum quæ contulit gratia.

42. Hi verò qui non pertinent ad hunc prædestinatorum numerum, quos Dei gratia

Y 3

^a Am. Er. & aliquot MSS. *fit.* Duo MSS. *stat.*

^b Sic novem MSS. Editi verò, *regeneraretur.*

^c Am. Er. & plures MSS. *quæ gratia in Evangelio.*

Psal. 31. 2. Misericordia in extremo judicio pro bonorum operum meritum justo judicio piis retribuetur.

Col. 1. 13.

Vita æterna merces & gratia. *Rom.* 6. 23.

Joan. 1. 16.

Reprobi diversi generis pro meritum puniendi.

sive nondum habentes ullum liberum suæ voluntatis arbitrium, sive cum arbitrio voluntatis, ideo verè libero, quia per ipsam gratiam liberato, perducit ad regnum: hi ergo qui non pertinent ad istum certissimum & felicissimum numerum, pro meritis justissimè judicantur. Aut enim jacent sub peccato, quod originaliter generatione traxerunt, & cum illo hæreditario debito hinc exeunt, quod non est regeneratione dimissum; aut per liberum arbitrium alia insuper addiderunt: arbitrium, inquam, liberum, sed non liberatum; liberum justitiæ, peccati autem servum, quo voluntur per diversas noxias cupiditates, alii magis, alii minùs; sed omnes mali, & pro ipsa diversitate diversis suppliciis judicandi. Aut gratiam Dei suscipiunt, sed temporales sunt, nec perseverant^a; deserunt & deseruntur. Dimissi enim sunt libero arbitrio, non accepto perseverantiæ dono, judicio Dei justo & occulto.

CAPUT
XIV.
Correptio
& gratia,
non se invicem tollunt.

Correptioni

43. PATIANTUR ergo homines se corripri quando peccant, nec de ipsa correptione contra gratiam argumententur, nec de gratia contra correptionem: quia & peccatis justa poena debetur, & ad ipsam pertinet justa correptio, quæ medicinaliter adhibetur, etiam si salus ægrotantis incerta est: ut si is qui corripitur ad prædestinatorum numerum pertinet, sit ei correptio salubre medicamentum; si autem non pertinet, sit ei correptio poenale tormentum. Sub isto ergo incerto ex caritate adhibenda est, cujus exitus ignoratur; & pro illo cui adhibetur, orandum est ut sanetur. Cùm autem homines per correptionem

^a Duo MSS. sed deserunt.

nem in viam justitiæ seu veniunt seu revertuntur, quis operatur in cordibus eorum salutem, nisi ille qui quolibet plantante atque rigante, & quolibet in agris vel arbustulis operante dat incrementum Deus; cui volenti salvum facere nullum hominum resistit arbitrium? Sic enim velle seu nolle in volentis aut nolentis est potestate, ut divinam voluntatem non impediatur, nec superet potestatem. Etiam de his enim qui faciunt quæ non vult, facit ipse quæ vult.

44. Et quod scriptum est, quod *Vult omnes homines salvos fieri*; nec tamen omnes salvi fiunt, multis quidem modis intelligi potest, ex quibus in aliis * opusculis nostris aliquos commemoravimus; sed hîc unum dicam. Ita dictum est: *Omnes homines vult salvos fieri*; ut intelligantur omnes prædestinati; quia omne genus hominum in eis est. Sicut dictum est Pharisæis: *Decimatis omne olus*; ubi non est intelligendum nisi omne quod habebant; neque enim omne olus quod erat in toto terrarum orbe decimabant. Secundùm istum locutionis modum, dictum est: *Sicut & ego omnibus per omnia placeo*. Numquid enim qui hoc dixit, placebat etiam tam multis persecutoribus suis? Sed placebat omni generi hominum, quod Christi congregabat Ecclesia, sive jam intus positus, sive introducendis in eam.

45. Non est itaque dubitandum, voluntati Dei, qui *in celo & in terra omnia quæcumque voluit fecit*, & qui etiam illa *quæ futura sunt fecit*, humanas voluntates non posse resistere, quominùs faciat ipse quod vult: quandoquidem etiam de ipsis hominum voluntatibus, quod vult, cùm vult, facit. Nisi fortè (ut ex multis aliqua commemorem) quando Deus voluit Saül regnum

ni conjungenda oratio.

1. Tim. 2.

4. Omnes homines quomodo Deus salvos fieri velit.

* Enchirid. c. 103. lib. 22. de civitate Dei c. 1. & 2. & supra lib. 4. contra Julian. c. 8.

Luca 11. 42.

1. Cor. 10. 33.

Psal. 134. 6.

Isai. 45. sec. LXX.

Exempla Scripturæ, quibus probatur Deum magis habere in sua potestate

da- vo-

voluntates
hominum,
quàm ipsi
suas.

dare, sic erat in potestate Israelitarum subdere se memorato viro, sive non subdere, quod utique in eorum erat positum voluntate, ut etiam Deo valerent resistere. Qui tamen hoc non fecit, nisi per ipsorum hominum voluntates, sine dubio habens humanorum cordium quò placeret inclinandorum omnipotentissimam potestatem. Sic enim scriptum est: *Et dimisit Samuel populum, & abiit unusquisque in locum suum; & Saül abiit in domum suam in Gabaa; & abierunt potentes quorum tetigit Dominus corda cum Saüle. Et filii pestilentes dixerunt: Quis salvabit nos? Hic? Et inhonoraverunt eum, & non adtulerunt ei munera.* Numquid aliquis dicturus est, non iturum fuisse cum Saül quemquam eorum, quorum tetigit corda Dominus ut irent cum illo; aut isse aliquem pestilentium, quorum ut hoc facerent corda non tetigit? Item de David, quem Dominus in regnum successu prosperiore constituit, ita legitur: *Et ambulabat David proficiens, & magnificabatur, & Dominus erat cum illo.* Hoc cum præmissum fuisset, paulò post dictum est: *Et Spiritus induit Amasai principem triginta, & dixit: Tuisumus, ò David, & tecum futuri, fili Jesse. Pax, pax tibi, & pax adjutoribus tuis, quia auxiliatus est tibi Deus.* Numquid iste posset adversari voluntati Dei, & non potius ejus facere voluntatem, qui in ejus corde operatus est per Spiritum suum quò indutus est, ut hoc vellet^b, diceret, & fa-

^a Sic MSS. juxta LXX. At. Am. Er. Num salvabit nos hic? Lov. Numquid salvabit nos hic?

^b Quinque MSS. vellet dicere & facere, Sorbonicus, vellet, diceret, vellet & faceret: fortè pro, vellet, dicere vellet & facere.

ceret? Item paulò post ait eadem Scriptura *ibid. 38.* *Omnes hi viri bellatores, dirigentes aciem corde pacifico venerunt in Hebron, ut constituerent David super omnem Israël.* Sua voluntate utique isti constituerunt regem David. Quis non videat? Quis hoc neget? Non enim hoc non ex animo, aut non ex bona voluntate fecerunt^a, quod fecerunt corde pacifico; & tamen hoc in eis egit, qui in cordibus hominum quod voluerit operatur. Propter quod præmisit Scriptura: *Et ambulabat David proficiens, & magnificabatur, & Dominus omnipotens erat cum illo.* Ac per hoc Dominus omnipotens qui erat cum illo, adduxit istos ut eum regem constituerent. Et quomodo adduxit? Numquid corporalibus ullis vinculis alligavit? Intus egit, corda tenuit, corda movit, eosque voluntatibus eorum, quas ipse in illis operatus est, traxit. Si ergo cum voluerit reges in terra Deus constituere, magis habet in potestate voluntates hominum quàm ipsi suas, quis alius facit ut salubris sit correptio, & fiat in correpti corde correctio, ut cælesti constituatur in regno?

46. CORRIPIANTUR itaque à præpositis suis subditi fratres correptionibus de caritate venientibus, pro culparum diversitate diversis, vel minoribus vel amplioribus. Quia & ipsa quæ damnatio nominatur, quam facit episcopale judicium, qua pœna in Ecclesia nulla major est, potest, si Deus voluerit, in correptionem saluberrimam cedere atque proficere. Neque enim scimus quid contingat sequenti die; aut ante finem vitæ hujus de aliquo desperandum est; aut contradici Deo po-

CAPUT
XV.
Correptio
pro culpa-
rum diver-
sitate di-
versa.
Excommu-
nicatione
pœna ma-
jor in Ec-
clesia non
est.

^a Hic ex uno Vatic. MS. addimus, quod fecerunt.

potest, ne respiciat & det poenitentiam, & accepto sacrificio spiritus contribulati cordisque contriti à reatu quàmvis justæ damnationis absolvat, damnatumque ipse non damnet. Pastoralis tamen necessitas habet, ne per plures serpant dira contagia, separare ab ovibus sanis morbidam; ab illo, cui nihil est impossibile, ipsa forsitan separatione sanandam. Nescientes enim quis pertineat ad prædicatorum numerum, quis non pertineat: sic affici debemus caritatis affectu, ut omnes velimus salvos fieri. Hoc quippe fit, cum singulos quosque, ut occurrerint cum quibus id agere valeamus, ad hoc conamur adducere, ut justificati ex fide pacem habeant ad Deum: quam prædicabat etiam Apostolus, cum dicebat: *Pro Christo ergo legatione fungimur, tamquam Deo exhortante per nos obsecramus pro Christo, reconciliari Deo.* Quid est enim ei reconciliari, nisi pacem ad illum habere? Propter quam pacem etiam ipse Dominus Jesus dixit discipulis suis: *In quamcumque domum intraveritis, primum dicite: Pax huic domui: & si ibi fuerit filius pacis, requiescet super illum pax vestra; sin autem, ad vos revertetur.* Cum hanc evangelizant pacem, de quibus prædictum est: *Quàm speciosi pedes eorum qui annuntiant pacem, qui annuntiant bona!* nobis quidem tunc incipit esse quisque filius pacis, cum obedierit & crediderit huic Evangelio, & ex fide justificatus pacem ad Deum habere cœperit: secundum autem prædestinationem Dei jam filius pacis erat. Neque enim dictum est: Super quem requieverit pax vestra, fiet filius pacis: sed, *si ibi fuerit, inquit, filius pacis,*

Quoniam incertum nobis est quos Deus salvare decreverit, omnium & singulorum debemus procurare salutem voto, prædicatione, & correptione.

Rom. 5. 1.
2. Cor. 5. 20.

Lucæ 10. 5.

Isai. 52. 7.

cis, requiescet super a illam domum pax vestra. Jam ergo & antequàm illi annuntiaretur hæc pax, filius pacis ibi erat, sicut eum noverat atque præcierat non Evangelista, sed Deus. Ad nos ergo qui nescimus quisnam sit filius pacis, aut non sit, pertinet nullum exceptum facere, nullumque discernere; sed velle omnes salvos fieri, quibus prædicamus hanc pacem. Neque enim metuendum est ne perdamus eam, si ille cui prædicamus, non est filius pacis, ignorantibus nobis: ad nos enim revertetur, id est, nobis proderit ista prædicatio, non & illi: si autem super eum pax prædicata requieverit, & nobis, & illi.

47. Quia ergo nos qui salvi futuri sint nescientes, omnes quibus prædicamus hanc pacem, salvos fieri velle Deus jubet, & ipse in nobis hoc operatur, diffundendo istam caritatem in cordibus nostris per Spiritum sanctum qui datus est nobis; potest etiam sic intelligi, quòd omnes homines Deus vult salvos fieri; quoniam nos facit velle: sicut misit Spiritum Filii sui clamantem, *Abba, pater*, id est, nos clamare facientem. De ipso quippe Spiritu alio loco dicit: *Accepimus Spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus, Abba, pater.* Nos ergo clamamus, sed ille clamare dictus est, qui efficit ut clamemus. Si ergo clamantem Spiritum rectè dixit Scriptura, à quo efficitur ut clamemus; rectè etiam volentem Deum à quo efficitur ut velimus. Ac per hoc, quia & corripiendo nihil aliud debemus agere, nisi ut ab

Rom. 5. 5.
Alia interpretatio loci Apostoli:
Qui vult omnes homines salvos fieri.
1. Tim. 2. 4.
Gal. 4. 6
Rom. 8. 15.

^a Ita hoc loco MSS. Ad editi habent, *super eum*: & omittunt, *domum.*

ista pace quæ est ad Deum non recedatur, aut ad eam qui recesserat revertatur, nos agamus sine desperatione quod agimus. Si filius pacis est quem corripiamus, requiescet super eum pax nostra; sin autem, ad nos revertetur.

1. Tim. 2.
49.

48. Quamvis itaque etiam dum quorundam fides subvertitur, firmum Dei fundamentum stet, quoniam scivit Dominus qui sunt ejus: non tamen ideo nos pigri & negligentes esse debemus in corripiendis, qui corripiendi sunt. Neque enim frustra dictum est:

2. Cor. 15.

33.

1. Cor. 8.

11.

Corrumpunt mores bonos colloquia mala: & peribit infirmus in tua scientia, frater, propter quem Christus mortuus est. Non argumentemur contra ista præcepta salubremque terrorem dicentes: Et corrumpant mores bonos colloquia mala, & pereat infirmus, quid ad nos? Firmum fundamentum Dei stat, & nemo perit, nisi filius perditionis. * ABSIT ut ista garrientes, securos nos in hac negligentia esse debere credamus. Verum est enim, quia nemo perit, nisi filius perditionis: sed ait Deus per Ezechielem prophetam: *Ille quidem in peccato suo morietur, sanguinem verò ejus de manu speculatoris requiram.*

* CAPUT
XVI.

Joan. 17.

12.

Ezech. 3.

18.

49. Proinde quantum ad nos pertinet, qui prædestinatos à non prædestinatis discernere non valemus, & ob hoc omnes salvos fieri velle debemus; omnibus, ne pereant, vel ne alios perdant, adhibenda est à nobis medicinaliter severa correctio: Dei est autem illis eam facere utilem, quos ipse præcivit & prædestinavit conformes imaginis Filii sui. Si enim aliquando timore non corripiamus, ne aliquis inde pereat; cur non etiam timore corri-

Rom. 8. 29.

* In MSS. Perit.

ripiamus, ne aliquis inde plus pereat? Neque enim dilectionis viscera majora gestamus quam beatus Apostolus, qui dicit: *Corripite inquietos, consolamini pusillanimes, suscipite infirmos, patientes estote ad omnes; videte ne quis malum pro malo alicui reddat.* Ubi intelligendum est tunc potius malum pro malo reddi, si corripiendus non corripitur, sed prava dissimulatione negligitur. Dicit etiam: *Peccantes coram omnibus corripe, ut ceteri timorem habeant.* Quod de his peccatis accipiendum est quæ non latent, ne contra Domini sententiam putetur locutus. Ille enim dicit: *Si peccaverit in te frater tuus, corripe eum inter te & ipsum.* Verumtamen & ipse severitatem correptionis eò usque perducit, ut dicat: *Si nec Ecclesiam audierit, sit tibi tamquam ethnicus & publicanus.* Et quis magis dilexit infirmos, quam ille qui pro omnibus est factus infirmus, & pro omnibus ex ipsa est infirmitate crucifixus? Quæ cum ita sint, nec gratia prohibet correptionem, nec correctio negat gratiam: & ideo sic est præcipienda justitia, ut à Deo gratia qua id quod præcipitur fiat, fideli oratione poscatur: & hoc utrumque ita faciendum est, ut neque justa correctio negligatur. Omnia verò hæc cum caritate fiant: quoniam caritas nec facit peccatum, & cooperit multitudinem peccatorum.

1. Thess. 5.
14.

Correptione non malum, sed bonum pro malo redditur.

1. Tim. 5.

20.

Publicè publica tantum corripienda peccata.

Mat. 18.

15.

Ibid. 17.

1. Pet. 4. 8.

AD

AD SUBSEQUENTES DUOS LIBROS,
unum de Prædestinatione sanctorum, alterum
de dono Perseverantiæ,

Admonitio petita ex Lovaniensium editione.

POSTquàm in Gallias allati fuere libri quidam Augustini contra pelagianos scripti, non paucorum illic animos offenderunt; non modò de communi doctorum vulgo, sed quorundam etiam presbyterorum ac episcoporum qui & pietate & eruditione celebres & commendati habebantur: adeo ut multi quoque Augustini doctrinæ faventes, eorum auctoritatem reveriti, à meliore sententia revocarentur, aut eam certè profiteri publicè non auderent. Verùm alii quidam cordatiores firmioresque, inter quos præcipui Prosper & ^a Hilarius, sententias eos pelagiani erroris vel incautos negotium agere, quosdam verò rem non intellectam imperitè calumniari; fortiter se iis opposuere. Quibus cum per omnia satisfacere non possent, re ad Augustinum relata rogant ut quæ in ejus libris, præsertim de Correptione & Gratia, quosdam suorum offendebant, clariùs dissertiùsque explicare dignaretur. Ea verò quæ sint, ex subjectis utriusque epistolis cognoscere licebit. Hac occasione scripsit Augustinus sequentes libros duos, alterum *de Prædestinatione sanctorum*, alterum *de dono Perseverantiæ*. Sed adeo nec his-

^a Hilarium hunc Arelatensem appellant Lovanienses, sed falsò. Vide annotationem ad Hilarii epistolam, infra.

his quidem satisfactum hominibus illis fuit, ut Augustini doctrinam ac libros magis etiam magisque aversarentur, multa in eis imperitè malitiòseque calumniantes. Unde factum ut adversùs eorum reprehensiones Prosper defuncto jam Augustino varios ediderit apologiarum libellos: cujus generis sunt præter alios, ad capitula Gallorum, ad objectiones Vincentianas, ad excerpta Genuensium, & adversùs Collatorem responsiones. Quibus cum eorum inscitiam & calumnias clarissimè coarguisset, ut erubescere jam meritò etiam deberent, majores tamen postea motus concitarunt, nec Prospero jam & Hilario parcentes: ut coacti fuerint ad Apostolicam Sedem confugere, quam eo tempore Cælestinus pontifex gubernabat. Is rem totam ab eis edoctus ad Galliæ Episcopos quosdam litteras mittit, quibus Augustinum & doctrinam ejus tuetur ac prædicat, obtrectatores ejus graviter coarguit, episcopis mandat ut eis silentium imponant. Sed ne sic quidem prorsus quievire. Quia enim Pontifex libros eos quos illi tam odiosè traducebant, videlicet *de Correptione & Gratia*, *de Prædestinatione sanctorum*, *de Perseverantiæ dono*, nominatim non expresserat titulis eos suis designans; post Cælestini mortem ajebant non eos fuisse approbatos, nec propter illos commendatum auctorem, sed pro anteriorum scriptorum meritis laudationem istam in eum fuisse collatam: ut testis est Prosper sub finem libri contra Collatorem. Quocirca tempore ^a Felicis Papæ IV. celebratum fuit in Arausicana civitate concilium, quod est ejus

lo-
^a Hic rursum corrigendi Lovanienses; qui Arausieanum istud II. concilium jussu Leonis Papæ I. celebratum dicunt.

loci secundum , in quo renovata & iteratè confirmata est catholica & apostolica, eademque Augustini de Gratia & Libero arbitrio doctrina , canonibus ipsi ex Augustini libris passim decerptis. Quæ omnia in Appendice, part. 2. reperire licebit. Ceterum quòd horum duorum librorum in Retractationibus suis non meminerit Augustinus , inde factum , quòd cum hæc scriberet , jam duos Retractationum libros ediderat , quemadmodum ipsemet infra testatur libro primo , cap. 3. & libro secundo , cap. 11.

His præsertim ex libris Augustini agnoscì voluit Hormisdas Papa , quid Romana & Catholica Ecclesia de libero arbitrio & gratia Dei profiteatur. Cujus Pontificis auctoritate libros eosdem episcopi Africani pro fide in Sardinia exsules maximè commendant in Epistola synodica. *Præ omnibus* , inquit , *studium gerite , quos ad Prosperum & Hilarium scripsit , memoratis fratribus legendos ingerere. Quorum mentionem beata memoriæ Hormisdas Sedis Apostolicæ gloriosus Antistes in epistola , quam consulenti se sancto fratri consacerdotique nostro Possessori rescripsit , cum magno præconio catholicæ laudis inseruit ; cujus hæc verba sunt: De arbitrio tamen libero & Gratia Dei, QUID ROMANA , HOC EST , CATHOLICA SERVATUR ET SERVET ECCLESIA , licèt in variis libris beati Augustini , & maximè ad Prosperum & Hilarium abundè possit agnoscì , tamen & in scriniis ecclesiasticis expressa capitula continentur.*

PROS-

PROSPERI AD AUGUSTINUM
de reliquiis Pelagianæ hæreseos in Gallia sobolescentibus , deque hujusmodi hominum querelis adversus Prædestinationis & Gratia doctrinam superioribus ipsius Augustini opusculis , præsertim libro de Correctione & Gratia explicatam,

EPISTOLA INTER AUGUSTINIANAS CCXXV.

Domino beatissimo Papæ , ineffabiliter mirabili , incomparabiliter honorando , prætantissimo patrono, AUGUSTINO, PROSPER.

1. **IGNOTUS** quidem tibi facie , sed jam aliquatenus , si reminiscaris , animo ac sermone compertus ; nam per sanctum fratrem meum Leontium diaconum misi a epistolas , & recepi ; nunc quoque beatitudini tuæ scribere audeo , non solum salutationis , ut tunc , studio , sed etiam fidei , qua Ecclesia vivit , affectu. Excubante enim pro universis membris corporis Christi vigilantissima industria tua , & adversus hæreticarum doctrinarum insidias veritatis virtute pugnante , nullo modo mihi verendum putavi , ne onerosus tibi , aut importunus essem in eo , quod ad multorum salutem , ac perinde ad pietatem tuam pertinet : cum potiùs reum futurum esse me crederem , si ea , quæ valdè pernicioosa es-

TOM. IV.

a Quatuor MSS. epistolam.

